

Frederiksberg 15. maj 2012

Folketingets Socialudvalg

Christiansborg

Ang. L 157. – SPØRGSMÅL TIL UDVALGET

Hermed stilles spørgsmål til Socialudvalget i anledning af forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om det centrale personregister.

Som professionelle og som del af fagnetværket Barnet Tarv Nu finder vi anledning til at oplyse, at vi har fulgt områdets udvikling tæt gennem en længere årrække, og vi må desværre konstatere, at det er fortlivende, at der ikke er reel åbenhed om det samfundseksperiment, som alle Folketingets partier øjensynlig er enedes om allerede tilbage ved indførelsen af Forældreansvarsloven fra 2007, og som videreføres med L157.

Det vi har kunnet følge er, hvorledes mænd tildeles øgede rettigheder uden samtidig at få øgede forpligtelser på lovområdet. Dette vel nok i et håb om, at mændene så vil påtage sig en større opgave i forhold til børnene end tidligere.

Den særlige situation som kvinder står i, i forbindelse med reproduktionen (herunder graviditet, fødsel og ammeperiode), og det tillæg gruppen af kvinder yder til samfundet (som mænd af gode grunde ikke kan yde), forbigås samtidig i fuldstændig tavshed af Folketing og af embedsværk.

Konsekvenserne heraf bliver desværre en kvindefjendsk politik som intet samfund kan være tjent med.

Endvidere er den lovpligtige kønsmainstreaming af lovforslaget fortsat unklad gennemført.

Samme unkladelse fandt sted i forbindelse med gennemførelse af forældreansvarsloven fra 2007, hvilket der er indgivet klage over til Ligebehandlingsnævnet den 30. januar 2012 med anmodning om hastebehandling.

En kønsmainstreaming kunne have afdækket lovens konsekvenser, og der kunne være taget en politisk debat om fordele og ulemper ved lovforslaget på den baggrund.

Da området for L157 er voldsomt stort, og det foreliggende materiale i tilknytning hertil er omfattende, har vi måtte begrænse vores spørgsmål til udvalget til nogle enkelte, som ses nedenfor. Det beklager vi meget, da lovændringen fortjener en yderst grundig og tværfaglig kortlægning – ikke mindst med et menneskerettighedsperspektiv for øje, da lovforslaget, ligesom den gældende lov, intervenserer i borgernes liv på helt usædvanlig vis og kan tænkes at være en krænkelse. Tilmed anvendes ganske utraditionelle retlige fremgangsmåder og den sædvanlige transparens er ikke tilstede i retsudøvelsen.

Spørgsmål 1: Hvorledes har Socialudvalget forholdt sig til disse ovenfor beskrevne forhold og dynamikker?

Spørgsmål 2: Det understreges i den politiske aftale af 8. februar 2012, at der er tale om en signallovgivning. Det understreges i aftalen, at barnet har ret til begge forældre. Betyder det, at lovgiver dermed indirekte siger, at selvom at barnet ikke får ro, tryghed og omsorg ved at have begge forældre i sit liv, skal det alligevel have dem der?

Spørgsmål 3: Hvorfor er det ikke indskrevet i loven, at det er det enkelte barns velbefindende forældreansvarslovens regler skal tage udgangspunkt i, og at det derfor skal bevises, at barnet må formodes at få et tillæg og ikke en besværlighed i sit liv, hvis der skal gennemføres fælles forældremyndighed og/eller samvær mod den ene forældres ønske?

Spørgsmål 4: Socialudvalget bedes begrunde, hvorfor det er valgt at foreslå øget brug af børnesagkyndige, når det grundlag som de børnesagkyndige psykologer arbejder ud fra ikke kan betegnes som videnskabeligt i traditionel forstand, da det ikke kan valideres?

Spørgsmål 5: Bekymrer det ikke udvalget, at psykologernes rapporter indgår som faktuelle elementer i retssager og andre sager på det familieretlige område, når resultaterne ikke accepteres efterprøvet i praksis i for eksempel retten ved afhjæmning af psykologen og indhentelse af second opinion? Og hvorfor er det ikke parterne der afgør om der skal deltage bisiddere i møderne med de børnesagkyndige, således at parterne kan have sikkerhed for, at der kan afhøres et vidne (bisidderen) om fremgangsmåde og forløb, hvis der opstår uenighed om forløbet mellem psykologen og parten. Sædvanligvis arbejdes med transparens i retsplejen. Hvorfor skal det være anerledes her? Og hvis, hvordan vil Socialudvalget da sikre, at der ikke finder magtmisbrug sted, og hvordan vil udvalget undgå, at sager ikke afgøres på tvivlsomt grundlag? Se noten nedenfor.

Spørgsmål 6: Der er udtalt kritik og alvorlig kritik af en række børnesagkyndige uden, at der er fastlagt procedure for, hvorledes kritikken følges op og får konsekvens for de børnesagkyndige. Skal det fortsat være således, at sagkyndige, der modtager kritik, kan fortsætte med at udføre opgaver for retter og statsforvaltninger, og hvad vil konsekvenserne være for borgerne i givet fald?

Spørgsmål 7: For de børnesagkyndige, der har psykiaterbaggrund består der ikke klageadgang for borgerne på nuværende tidspunkt – er der tænkt rettet op på dette forhold?

Spørgsmål 8 : Baggrunden for den voldsomme sagsstigninger i såvel statsforvaltninger, i civilretterne og fogedretterne ses ikke problematiseret i det materiale, der ligger til grund for lovforslaget, idet et fald i sagsantallet eller en stabilisering var forventet?

Spørgsmål 9: Socialudvalget bedes forholde sig til den belastning, der sker af spæd- og småbørn og deres mødre via lovforslaget.

De små børns manglende beskyttelse i forhold til tilknytningsarbejdet mellem barnet og moderen, og risiko for tvangsudlevering via fogedretten til samvær mod moderens ønske er et særskilt problem. Med stigningen i fogedsagernes antal bliver flere børn – også de helt små - belastet. Hvordan kan Socialudvalget mene, at denne udvikling er til det konkrete barns bedste? At det kan lade sig gøre at få fastsat samvær

med helt små børn var nyt i og med 2007-loven, og der er ikke evalueret på, hvorledes denne situation har belastet de berørte børn og familier.

Spørgsmål 10: Hvorfor mener Socialudvalget det fortsat skal tillades, at der gennemføres langvarige fogedretsforløb og udkørende fogedforretninger med det formål at afhente børn – også helt små børn – til samvær, der risikerer at traumatisere børnene ?

Spørgsmål 11: Det er ikke på tilgængeligvis beskrevet, hvorledes de økonomiske beregninger, gennemført inden 2007-lovens ikrafttræden, har været overholdt eller overskredet. Fra fagnetværkets side er der en antagelse om, at der er sket en mangedobling af udgifterne til sagernes behandling som ikke er kommet frem i evalueringen. Vil Socialudvalget fremlægge tal i den forbindelse?

Spørgsmål 12: Hvorfor det er valgt, ikke at sørge for fri proces-mulighed til borgerne til dækning af advokatbistand i den periode, hvor sagen kører i statsforvaltningsregiet, og hvorfor er det tilladt at aflønne advokater med et fastsat grundbeløb for familiesagerne, når de føres i retterne? Kender Socialudvalget til denne skæve dynamik, som disse forhold udløser for parterne i sagerne?

Spørgsmål 13: Har Folketinget tænkt over, hvorledes de børn, der er adopteret eller lever med en mor eller far, der er enke eller enkemand vil føle sig ekskluderet af den tankegang, der ligger bag lovforslaget om, at alle børn skal have kontakt til de genetiske forældre for at blive "rigtige" i samfundets optik?

Med venlig hilsen

Pia Deleuran	og	Bente Holm Nielsen
Advokat og mediator		Cand. med.

Note:

Uddrag af retsplejelovens bestemmelser om syn og skøn kap. 19:

§ 196. Når der i en borgerlig sag eller i en straffesag fremsættes begæring om optagelse af syn og skøn og begæringen af retten tages til følge, udmelder retten en eller flere syns- eller skønsmænd.

Stk. 2. Personer, som bor uden for vedkommende rets embedsområde, kan kun udmeldes af denne, når det er oplyst, at de er villige til at efterkomme udmeldelsen, eller når det findes nødvendigt, enten fordi der inden for retskredsen ikke findes sagkyndige personer, som kan benyttes, eller fordi den ting, der er genstand for forretningen, er uden for retskredsen.

§ 197. Kun personer, der er uberygtede, kan udmeldes til syns- eller skønsmænd, hvorhos personer, der ville være udelukkede fra at handle som dommere i sagen ifølge § 60, stk. 1, nr. 1 og 2, under ingen omstændigheder må tilkaldes som syns- eller skønsmænd, og de øvrige i § 60 nævnte personer kun, for så vidt det ikke er muligt at finde andre lige så gode.

Stk. 2. Til at foretage syn og skøn kan kvinder udmeldes lige så vel som mænd. Alt, hvad der i denne og andre love er bestemt om syns- eller skønsmænd, finder tilsvarende anvendelse på kvinder.

§ 198. Enhver, der er pligtig at vidne, er også pligtig at modtage udmeldelse som syns- eller skønsmænd.

Stk. 2. Statens embedsmænd og bestillingsmænd fritages for udmeldelse, når de ved skrivelse fra de dem foresatte myndigheder oplyser, at de ikke har den fornødne tid, eller at forretningens foretagelse i øvrigt kommer i strid med deres offentlige pligter. Personer, for hvem syns- eller skønforretningens udførelse ville medføre stort besvær eller ulempe, bør, for så vidt omstændighederne tillader det, forskånes for udmeldelse. Det samme gælder om den, der har fyldt 65 år.

§ 199. For så vidt personer er beskikkede med almindelig bemyndigelse til foretagelsen af visse syn eller skøn, bør andre kun udmeldes hertil, når henvendelse til hine ville medføre en forhaling, hvorved øjemedet kunne forspildes, eller når andre særegne grunde gør det tilrådeligt.

Stk. 2. Til forretninger, ved hvilke der udkræves særegen indsigt eller færdighed, bør i reglen kun udmeldes mænd, der ifølge offentlig stilling eller livserhverv eller dog ifølge offentlig aflagte prøver må anses for duelige hertil.

§ 200. Enhver af parterne kan gøre henstilling til retten om valget af syns- eller skønsmændene, men retten er ikke bundet herved. Retten bør forinden udmeldelsen meddele parterne hvilke personer, der agtes udmeldte, og give dem adgang til at udtale sig om disse. Denne regel kan i straffesager tilsidesættes, når omstændighederne ikke tillader dens iagttagelse.

Stk. 2. Indsigelser, der ikke gøres gældende straks ved udmeldelsen, kan i borgerlige sager kun tages i betragtning, når parten oplyser, at han uden brøde fra sin side har været ude af stand til at fremsætte dem tidligere. Den part, der agter at fremsætte sådanne indsigelser, har inden en uge efter udmeldelsen at indkalde modparten til et møde for den ret, der har foretaget udmeldelsen, og i dette at fremsætte sine indsigelser. Rettens kendelse kan, når den tager indsigelserne til følge, ikke påklages; nægter den at tage indsigelserne til følge, kan der finde kære sted over dens afgørelse.

§ 201. I borgerlige sager må det i udmeldelsesdekretet tydeligt angives, hvad der er forretningens genstand og øjemed.

Stk. 2. I straffesager foretages den til et syn eller skøn fornødne besigtigelse under et retsmøde - der efter omstændighederne bliver at foretage uden for det sædvanlige tingsted - medmindre synet eller skønnet udkræver fortsat iagttagelse eller undersøgelse, eller besigtigelse under et retsmøde af anden grund, såsom af sømmelighedshensyn, findes uhensigtsmæssig eller uforuden, i hvilket tilfælde retten kan overlade mændene at foretage eller fortsætte deres besigtigelse uden for retsmøde. I sådant tilfælde bliver der i udmeldelsesbeslutningen eller begæringen eller under møde inden retten at give dem sådan meddelelse om synets eller skønnets genstand og øjemed, som i første stykke nævnt, samt sådan anden anvisning, som måtte udkræves. Skal mændene afgive skriftlig erklæring, bliver der i udmeldelsesbeslutningen eller begæringen eller i en tilførsel til retsbogen, hvoraf udskrift overgives dem, at forelægge dem bestemte spørgsmål til besvarelse.

Stk. 3. Vil foretagelsen af et syn eller skøn medføre tilintetgørelse eller forandring af dets genstand, bør så vidt muligt en del af denne holdes uden for undersøgelsen. Lader dette sig ikke gøre, bør syns- eller skønsmændenes antal ikke være under to.

Stk. 4. De gældende regler om obduktionsforretninger bliver fremdeles stående ved magt.

§ 202. (Ophævet).

§ 203. Udmeldelsesdekretet bliver uden ophold at forkynde for de udmeldte i overensstemmelse med de for vidner givne regler.

Stk. 2. I borgerlige sager skal syns- og skønsmændene give parterne underretning om, når og hvor forretningen foregår, ligesom de også har at meddele parterne genpart af den skriftlige forretning (§ 204) eller dog at give dem adgang til at gøre sig bekendt med den senest 3 dage forinden afhjemlingen.

Stk. 3. Klage over syns- og skønsmænds fremgangsmåde ved deres forretning fremsættes for den ret, for hvilken afhjemlingen skal ske. Denne kan pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre forretningen.

§ 204. Syns- og skønsmænd afgiver deres forklaring ved en skriftlig, til retten stilet, af mændene underskrevet erklæring. Dog kan retten med hensyn til forklaring, som skal afgives under hovedsforhandlingen i straffesager, fratage krav om skriftlig afgivelse. Yderligere forklaring kan afæskes dem inden retten; findes erklæringen mangelfuld, kan derhos retten pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre den i en yderligere skriftlig erklæring. Vedrører manglerne erklæringens affattelse, bør retten yde mændene fornøden bistand til deres afhjælpning. Sådant bistand kan også, når mændene ønsker det, og omstændighederne i øvrigt taler derfor, ydes inden det retsmøde, i hvilket afhjæmningen finder sted. Herom skal der da senest i dette retsmøde meddeles parterne underretning.

Stk. 2. Er erklæringen afgivet af et dertil beskikket kollegium, bør møde i retten, hvor sådant skal finde sted, som regel ikke fordres af flere end et af dets medlemmer eller, hvor der er meningsforskel, af et medlem for hver af de meninger, hvori kollegiet har delt sig; dette udpeger selv de medlemmer, som skal give møde. Hvor erklæring afgives af to eller flere syns- eller skønsmænd, bør, hvis mændene ikke er enige, hver enkelt mening fremgå af erklæringen.

Stk. 3. Afhørelse af syns- og skønsmænd sker efter reglerne om afhørelse af vidner; dog kan mændene som regel overvære hverandres såvel som vidners afhørelse, og det kan af retten tilstedes dem at rådføre sig med hverandre, forinden de svarer.

§ 204, stk. 1 er ændret ved § 1.1 i lov nr. 538 af 08.06.2006 fra den. 01.01.2007. "domsforhandling" er ændret til "hovedforhandling"

§ 209. De om vidner givne regler skal med de lempelser, der følger af forholdets natur, anvendes på syns- og skønsmænd, for så vidt ovenstående forskrifter ikke er til hinder derfor.

§ 210. At syn eller skøn har fundet sted, udelukker ikke fornyet syn eller skøn over samme genstand ved de samme eller, når retten finder det hensigtsmæssigt, andre mænd.

§ 211. Efter rettens nærmere bestemmelse tilkommer der syns- og skønsmændene vederlag for forretningens udførelse og møde i retten samt godtgørelse for afholdte udlæg.

Uddrag fra publikation fra Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed –

Syn og skøn i praksis – råd og vejledninger. s. 29 ff.

"AFHJEMLING I RETTEN

Langt fra alle skønserklæringer ender med afhjæmning i retten. Hvis erklæringen er klar, entydig, og veldokumenteret, har sagens parter måske ikke mere brug for skønsmænd.

Der går ofte lang tid – op til flere år – fra skønserklæringen er fremsendt, til retten skal foretage den endelige behandling. Forud for mødet i retten bør skønsmændene derfor genopfriske sin hukommelse og igen sætte sig ind i sin skønserklæring og dens forudsætninger. I retten bliver skønsmændene spurgt om han vil vedkende sig erklæringen. Det normale og forventede svar er naturligvis ja. Det sker at skønsmændene er blevet "klogere" i den forløbne tid, eller at han er blevet opmærksom på forhold i erklæringen som han ønsker af uddybe eller måske ligefrem ændre. Er dette tilfældet bør han gøre det. Advokaterne har herefter lejlighed til at udsperge skønsmændene om baggrunden for svarene. Det er advokaternes ret og pligt over for deres klienter at forsøge at "trække" skønsmændene over på deres respektive klients side eller stille tvivl om skønserklæringens kvalitet. Skønsmændene må acceptere, at advokaterne går tæt på. Besvar kun spørgsmål som er rimelige. Sig direkte hvis noget forekommer urimeligt og prøv så vidt muligt at begrunde det. Besvar ikke spørgsmål som er stærkt ledende eller som er af juridisk art – selvom der normalt i retten gives skønsmændene videre rammer for hvad han må svare på.

Skønsmændene skal ikke besvare spørgsmål, som ligger uden for hans kompetence, fx hvis han bliver bedt om at besvare spørgsmål der ligger i forlængelse af en ekspertundersøgelse. Det er ingen skam at sige: "Det har jeg ikke viden om".

Det hænder, at advokaterne stiller spørgsmål, der ligger udenfor skønserklæringen. Er svaret indlysende kan man svare. Er man i tvivl, må man ikke besvare spørgsmålet, men gøre opmærksom på, at det kræver yderligere overvejelser/undersøgelser eller at "det kan man ikke svare på".

Appeller til dommerens bistand, såfremt de stillede spørgsmål føles urimelige. Lad ikke en advokat afbryde en besvarelse når han fornemmer, at den påbegyndte besvarelse vil være til ugunst for hans klient. Skønsmanden skal gøre sit svar færdigt hvis han mener han har mere at sige. Det hænder naturligvis at skønsmanden bliver fanget i en selvmodsigelse eller bliverkonfronteret med nogle ekspertudsagn, som ikke passer med det der står i skønserklæringen. I sådanne situationer må skønsmanden sige sin mening - som ikke må være farvet af at han vil beskytte sig selv. Det sker også, at advokaterne prøver at så tvivl om skønsmandens faglige kompetence. Hvis der bliver mulighed for det, skal sådanne angreb imødegås på korrekt vis, uden at gå i dialog med advokaten.

Det er almindeligt at også dommeren stiller spørgsmål til skønserklæringen. Disse spørgsmål kan være juridisk prægede, idet dette er hvad retten skal tage stilling til. Skønsmanden kan besvare spørgsmålene i det omfang han anser det for forsvarligt, dvs. føler at det ligger inden for hans kompetence, også selvom han derved tager stilling til "juridiske spørgsmål", idet dommeren kan have behov for vejledning. Hertil kommer, at parterne er til stede, så de har mulighed for omgående at stille tillægsspørgsmål.

Afhjemlingen slutter med, at dommeren spørger om, hvad skønsmanden skal have i honorar for forberedelsen og mødet i retten (og hvis dommeren glemmer det må skønsmanden selv gøre opmærksom på, at han føler sig berettiget til et honorar). Skønsmanden bør være forberedt på dette og have et beløb parat. Honoraret for afhjemlingen bør fastsættes udelukkende under hensyntagen til den forbrugte tid til genopfriskning af sagen og fremmøde i retten samt evt. transportudgifter."